

razlikovanju te im probudila neosnovani optimizam« (str. 115).

Uz spomenute zaslužene pohvale ovomu djelu, smatram da se ono može još usavršavati i poboljšavati, metodološki i sadržajno. Neke teme preširoko su obrađene tako da se nešto već rečeno, iako u drugome obliku, nepotrebno ponavlja (10. pogl.). U 10. poglavlju koje govori o psihologiji *New agea*, autor donosi prijeporna mišljenja o kontroverznome eneagramu, metodi dubljega upoznavanja devet psiholoških struktura ili tipova ličnosti. Treba priznati da autor objektivno donosi razna mišljenja o eneagramu, ali također zauzima i svoj kritički stav prema vrijednosti eneagrama. Iako eneagram ima sumnjivo, odnosno nepoznato podrijetlo i razna tumačenja, ipak smatram da ova metoda otkrivanja pozitivnih i negativnih strana vlastitoga karaktera zaslužuje više pozornosti jer eneagram ima u sebi također pozitivnih i prihvatljivih elemenata. Naime, nasuprot većini psiholoških metoda i tehnika *New agea* koje promiču ideju samoostvarenja bez potrebe istinskog obraćenja, eneagram uz pozitivne navodi i negativne vidove svakoga od devet tipova osobnosti, kao i životne zamke i zablude prisutne u svakome tipu osobnosti te traži ozbiljno zalaganje i radikalno obraćenje kao autentičan put do slobode. Eneagram nije put spasenja, to nije duhovna, nego psihološka metoda upoznavanja sebe. Ako ga se ispravno shvati, može pomoći osobi da bolje upozna sebe, da uvidi svoju ograničenost i zarobljenost, svoje zablude, iluzije i zamke u koje lako upada ako ih na vrijeme ne otkrije. Spasenje čovjeku donosi vjera u Isusa Krista, a ne eneagram niti bilo koja druga psihološka metoda. Kad je u pitanju eneagram, mislim da se i ovdje može primijeniti načelo koje je dao sv. Pavao: »Sve provjeravajte, što je dobro, zadržavajte« (1 Sol 5,21). Eneagram ima u sebi prihvat-

ljivih elemenata koji mogu pomoći osobi da upozna sebe, napose one skrivene i tamne strane vlastite osobnosti, koje ne želimo sebi priznati.

Sve u svemu, enciklopedijski priručnik pod nazivom *New age i kršćanstvo* vrijedna je knjiga koja će veoma obogatiti »bibliografski prostor« hrvatske religiozne i svjetovne stvarnosti. Ovako sustavnoga i sveobuhvatnoga, a u isto vrijeme jasnoga i znanstvenoga pristupa fenomenu *New agea* do sada u Hrvatskoj nije bilo. Stoga sam uvjeren da će ovaj priručnik ispuniti želju svoga autora i mnogima biti pouzdan svjetionik na moru uzburkanih i opasnih valova *New agea* koji su dobrano zapljusnuli i hrvatsko podneblje. Zaslužene pohvale i zahvale idu prije svega autoru, franjevcu konventualcu Josipu Blaževiću, kao i izdavačkoj kući Verbum iz Splita koja je enciklopedijski priručnik lijepo uredila, obogatila brojnim fotografijama, popisom obilne literature te kazalom imena i pojmova.

Mijo Nikić

Slavica Buljan — Franjo Pšeničnjak (ur.), *Bog je tako ljubio svijet. Papinske enciklike i poruke o štovanju Srca Isusova*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2013, 164 str.

Ova knjižica zbirka je papinskih enciklika o Srcu Isusovu u posljednjih stotinu godina. U njoj su sadržane enciklike *Annum sacrum — Sveta godina* pape Leona XIII. od 25. svibnja 1899., *Miserentissimus Redemptor — Premilosrdni Otkupitelj* pape Pija XI. od 8. svibnja 1928., te *Haurietis aquas in gaudio — S radošću ćete crpsti vodu* pape Pija XII. od 15. svibnja 1965., koju je napisao uz stotu obljetnicu svetkovine Srca Isusova. Knjižica sadrži i papinske dokumente o štovanju Srca Isusova: Apostolsko

pismo sluga Božjega pape Pavla VI., *Investigabiles divitias Christi* — *Nedokučivo Kristovo bogatstvo*, od 6. veljače 1965., poruku u prigodi stote obljetnice posvete ljudskoga roda božanskom Srcu Isusovu blaženoga pape Ivana Pavla II. od 11. lipnja 1999. i pismo pape Benedikta XVI. uz 50. obljetnicu enciklike *Haurietis aquas*, od 15. svibnja 2006., kao i njegov tekst posvete mladih Srcu Isusovu g. 2011. Pridodan je i članak urednika F. Pšeničnjaka *Štovanje Presvetoga Srca Isusova*.

Svakomu vjerniku koji želi dublje istražiti silno bogatstvo ljubavi koje nam je Bog iskazao u Presvetome Srcu svoga Sina ova knjižica može biti od velike pomoći u promišljanjima i poticajnim mislima prije spomenutih papa. Među primjerima koji su zaslužni za nastanak i sve veće širenje štovanja Presvetoga Srca Isusova spominju se sv. Bonaventura, sv. Albert Veliki, sv. Gertruda, sv. Katarina Sijenska, bl. Henrik Suzo, sv. Petar Kanizije i sv. Franjo Saleški. Sveti Ivan Eudes sastavio je prvu liturgijsku službu u čast Presvetoga Srca Isusova čiji je svečani blagdan, uz odobrenje mnogih francuskih biskupa, prvi put proslavljen 1627. godine. No među onima koji su promicali ovu plemenitu pobožnost posebno mjesto zauzima sv. Margareta Marija Alacoque. Ona je sa svojim duhovnikom, isusovcem sv. Klaudijem la Colombièreom, uspjela, svojom žarkom revnošću, postići da se ta pobožnost, već vrlo razvijena, proširi. To štovanje divno je napredovalo zbog toga što se izvrsno podudara s naravi kršćanske vjere, koja je vjera ljubavi.

Kako kaže papa Leon XIII. u enciklici *Annum sacrum*, budući da je Presveto Srce znak i izražena slika beskrajne ljubavi Isusa Krista, koja nas sama potiče na uzajamnu ljubav, čini se prikladnim posvetiti se njegovu svetom i uzvišenom Srcu. Upravo je to Srce poziv i današnjem kršćaninu u olujnim vreme-

nima modernoga doba kršenja Božjih i ljudskih prava, gdje mu Isus pun dobrote pokazuje svoje Presveto Srce kao stijeg mira i ljubavi, kako bi ga podigao među narodima, kao nedvojbeno obećanje pobjede u borbi. Kad je Crkvu u vjekovima najbližima njezinu postanku tištio jaram cezarâ, ugledao je mladi car Konstantin na nebu križ koji je bio znak pobjede. Tako se i danas našim očima nudi drugi znak, naime Presveto Srce Isusovo na kojem se nalazi križ, blistajući žarkim odsjajem plamena. U nj treba postaviti sve nade: iz njega treba tražiti i očekivati spasenje svih ljudi. Upravo najčvršća veza, riječima pape Pija XII. u enciklici *Haurietis aquas*, koja prema Svetom pismu postoji između ljubavi što treba gorjeti u kršćanskim srcima i Duha Svetoga koji je ljubav po svojoj biti, pokazuje nam na čudesan način samu nutarnju narav onoga štovanja koje treba iskazivati Presvetomu Srcu Isusa Krista. Ako, naime, stoji da je to štovanje, promatra li se njegov poseban sadržaj i narav, najodličniji vjerski čin, ako od nas zahtijeva punu i potpunu volju da se predamo i posvetimo ljubavi božanskoga Otkupitelja čije je ranjeno Srce živa slika i znak te ljubavi, također je sigurno da ista ta pobožnost na neki uzvišeniji način ide prije svega za tim da mi svoju ljubav uzvraćamo božanskoj ljubavi.

Knjižica također može poslužiti i kao teološki temelj štovanja Srca Isusova. Premda je Crkva štovanje Presvetoga Srca Isusova uvijek toliko cijenila i cijeni da ga na svaki mogući način podupire po cijelome svijetu i širi među vjernicima, ipak se također svom pomnjom trudi da ga brani protiv zabluda takozvanoga *naturalizma* i *sentimentalizma*; ipak treba žaliti što neki kršćani, kako u prijašnjim vremenima, tako i u naše doba, ne drže toliko i ne cijene to plemenito štovanje, pa su katkad među takvima i oni koji tvrde da su oduševlje-

ni sljedbenici katoličke vjere i da teže za vlastitim posvećenjem. Ova zbirka svojim sadržajem može pomoći i u toj dužnosti da s velikom ljubavlju razmatramo o kucajima Isusova Presvetoga Srca u Istini i u skladu s učenjima Crkve.

Bojan Bijelić

Czriquenicza 1412. — Život i umjetnost Vinodola u doba pavlina (ur. Nina Kudiš i dr.), Muzej Grada Crikvenice, Crikvenica, 2012, 252 str.

Deset autora pripremalo je izložbu koja je popraćena izvrsnim katalogom pod naslovom »Czriquenicza 1412. — Život i umjetnost Vinodola u doba pavlina«. Irena Jurić, donedavno ravnateljica Muzeja Grada Crikvenice začetnica je cijeloga projekta. Katalog je dobio godišnju nagradu Hrvatskoga muzejskog društva kao najbolji izdavačko–izložbeni projekt u Hrvatskoj u 2012. godini. Glavna mu je urednica Nina Kudiš, a ocijenjen je kao dragocjen doprinos boljemu poznavanje Vinodola, njegove povijesti, kulturne i vjerske prošlosti te umjetnosti. Kao takav, može poslužiti kao polazište za buduća istraživanja i studij umjetničke i povijesne baštine crikveničkoga područja.

Autori su svojim članiema u katalogu napravili pregled ostavštine pavlina u Crikvenici i Vinodolu. *Ordo Sancti Pauli Primi Eremitae* (Red svetoga Pavla Prvog Pustinjaka) puno je ime redovničke zajednice koja godine 1412. dolazi na mjesto, danas poznato pod imenom Crikvenica. Katalogom i izložbom obrađena je tematika djelovanja i ostavštine pavlina u Vinodolu i Crikvenici, glagoljaška baština Vinodola, graditeljstvo u doba pavlina, skulptura od 15. do 18. stoljeća, slikarstvo i liturgijski pred-

meti te povijesni tekstil na području Vinodola. Na kraju se nalaze kataloški obrađene cjeline kao što su kiparstvo, slikarstvo, zlatarstvo, tekstil, keramika, isprave, knjige, numizmatika, oružje, epigrafija, etnografija. Katalogom i izložbom prikazan je duhovno i umjetnički bogat život Vinodola pod utjecajem i stalnom prijetnjom velikih povijesnih događanja kao što su osmanske opasnosti te austrijsko–mletački sukobi i razračunavanja.

Znanstveni dio o dolasku, životu i kraju boravka pavlina u Crikvenici započinje člankom koji potpisuje Ivo Mileusić, gdje se govori o posjedima crikveničkih pavlina u Vinodolu. Ime današnjega grada Crikvenice prvi se put spominje u fundacijskoj ispravi Nikole IV. Frankapana iz 1412. o osnutku pavlinskoga samostana. Nakon uvoda i opisa geografskoga, ekonomskoga i političkoga značenja Vinodola, govori o strukturi društva i ustroju vlasti, razvoju vinodolskih luka, ulozi Frankapana u Pavlinskom redu te nasljednicima Nikole IV. Frankapana koji su također nastavili biti darežljivi prema pavlinima, posebice Martin V. Frankapan. U političkim i ratnim previranjima Pavlinski red nadživio je obitelj koja je potakla njihov dolazak u Crikvenicu. Samostan u Crikvenici ukinut je kad i svi ostali samostani u Hrvatskoj, odlukom cara i kralja Franje Josipa II. 1786. godine.

Sljedeći je članak Marka Medveda, koji obrađuje crkvene okolnosti dolaska i djelovanja pavlina u Crikvenici. Pavlinski samostan u Crikvenici dvanaesti je njihov samostan na prostoru Hrvatske te pripada Krbavskoj biskupiji. Ta je biskupija nastala 1185. godine odlukom crkvenoga sabora u Splitu. Crkveno središte Vinodola u razvijenome srednjem vijeku bio je Bribir. Godine 1460. biskupsko je sjedište preneseno iz Krbave u Modruš. Po novome središtu biskupi-